Datum vergadering	20 juni 2024
Omschrijving agendapunt	Voorstel tot Landschapspark Zwinstreek
Portefeuillehouder	Burgemeester mr. M.M.D. Vermue

Samenvatting

Op 19 oktober 2023 is de Zwinstreek verkozen tot Landschapspark. In de samenwerkingsovereenkomst en uit het decreet vloeit voort dat de partners zich engageren om binnen zes maanden, met nog eens zes maanden uitstel, het nodige te doen om een parkbureau op te richten. Het parkbureau dient een rechtspersoon te zijn zonder winstoogmerk aan wie het management van het Landschapspark wordt toegewezen. Er is gekozen om dit op te richten in de vorm van een Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS).

Voor de erkenning is onder andere een Masterplan opgesteld. Dit is een richtinggevend visiedocument waarin staat hoe de partners de Zwinstreek willen ontwikkelen voor de komende 24 jaar.

Aan de raad,

Aanleiding

De Vlaamse Overheid heeft de ambitie om Nationale Parken en Landschapsparken met internationale uitstraling te ontwikkelen. Deze parken zijn bedoeld als motor voor de streekontwikkeling. Hiertoe is in april 2021 een oproep gelanceerd. Provincie West-Vlaanderen heeft het initiatief genomen om de Zwinstreek kandidaat te stellen om zich te ontwikkelen tot Landschapspark. Uw college heeft in september 2021 besloten deze kandidaatstelling te ondersteunen en Provincie West-Vlaanderen te mandateren als coördinator voor de opdrachten verbonden aan de kandidatuur.

Nog voordat het initiatief ontstond om de Zwinstreek kandidaat te stellen als grensoverschrijdend Landschapspark, was er al een nauwe samenwerking in het gebied. De Zwinstreek heeft een historische samenhang en het doel was dit beter te verbinden en sterker op de toeristisch-recreatieve kaart te zetten. Zo is in 2019 de gebiedsidentiteit bepaald wat resulteerde in 8 verhaallijnen voor toeristisch-recreatieve productontwikkeling. Na afloop van die opdracht hebben de 3 betrokken provincies en 6 gemeenten* het charter voor de grensoverschrijdende Zwinstreek getekend (collegebesluit van 17 november 2020). De doelstelling om verder te investeren in het gebied en te werken aan meer omgevingskwaliteit vormde de basis om de Zwinstreek kandidaat te stellen als Landschapspark.

Procesverloop

Hieronder is puntsgewijs het procesverloop geschetst:

- De lancering van de Vlaamse oproep tot Landschapsparken – april 2021
- Engagementsverklaring ondersteuning kandidatuur – september 2021
- Bekendmaking eerste selectie kandidaat Landschapsparken – januari 2022
- Ministerieel Besluit tot toekenning subsidie ter ondersteuning van de opmaak van de documenten – april 22
- Vorming van ondersteunende project- en overlegstructuur – november 2022
- Ontwerp van decreet – maart 2023
- Brief van de Vlaamse overheid aan de lokale besturen betreffende erkenning van Landschapsparken, de meerwaarde en implicaties van erkenning – april 2023

- Op 19 oktober 2023 is de kandidatuur onderschreven en is het Landschapspark Zwinstreek als zodanig bekrachtigd
- De samenwerking wordt uitgewerkt in een op te richten BGTS (in werking), deze zal voor 19 oktober 2024 bekrachtigd moeten worden en wordt door middel van dit raadsvoorstel aan u voorgelegd

Erkenning Landschapspark Zwinstreek

Inmiddels is de kandidaatstelling goedgekeurd en is de Zwinstreek officieel verkozen tot Landschapspark. Daarvoor is het volgende aangeleverd van het gebied de Zwinstreek:

• Landschapsbiografie
• Masterplan (lange termijn, 20-25 jaar)
• Operationeel plan (korte termijn, 5-10 jaar)
• Governance

Landschapsbiografie, beschrijvend document Zwinstreek

De landschapsbiografie is een beschrijvend document van de Zwinstreek waarin staat opgenomen hoe het gebied zich door de wisselwerking van mens en natuur heeft ontwikkeld. Het geeft inzicht in de manier waarop het verleden doorwerkt in de huidige (leef)omgeving. De landschapsbiografie is een kennismaking met de Zwinstreek.

Masterplan: een richtinggevend visiedocument waarin staat hoe de partners de Zwinstreek willen ontwikkelen de komende 24 jaar

Het masterplan betreft een richtinggevende visie op hoe we de Zwinstreek de komende 24 jaar willen ontwikkelen. Het masterplan is richtinggevend en dient als zodanig beschouwd te worden. Het vormt de stip op de horizon voor de verdere samenwerking in de Zwinstreek. In het voorwoord is vermeld dat het een levend document betreft en de aanzet vormt tot een blijvende inzet van de mensen die betrokken zijn in en met het gebied.

Operationeel plan: hierin zijn de acties verwerkt die in het Masterplan zijn opgenomen

Het operationeel plan betreft een verdere uitwerking van het masterplan met acties voor de komende 6 jaar. De periode van voorbereiding om dit plan goed uitgewerkt en gedragen te krijgen was te kort. Het operationeel plan is daarom enkel ter kennisname aangeboden en moest worden beschouwd als een startdocument voor verdere uitwerking en onderhandeling. Over de betrokkenheid bij projecten, de uitwerking en de financiering dient per project afzonderlijk besluitvorming plaats te vinden. Dit is ook opgenomen als disclaimer in het operationeel plan.

Intussen wordt gewerkt aan de prioritering van de acties. Als deze zijn afgerond, worden de geprioriteerde acties voorgelegd aan uw college.

Governance: hierin is de samenwerking met de diverse partijen vastgelegd

Decreet en uitvoeringsbesluit

De Vlaamse Regering heeft een ontwerp decreet (wet) opgesteld waaraan de erkende Landschapsparken zich

moeten houden / aan moeten voldoen. Hierin zijn ook de algemene doelstellingen beschreven van een landschapspark (artikel 3):

1) het versterken en herstellen van de landschappelijke identiteit en landschapskwaliteit van het gebied vanuit een integrale visie op erfgoed, natuur, landbouw, wonen, bedrijvigheid, recreatie en toerisme;
2) het bijdragen aan de realisatie van Europese, Vlaamse en Nederlandse beleidsbeslissingen met betrekking tot de landschappelijke identiteit en landschapskwaliteit vermeld in Europese wetgeving, Vlaamse decreten, Nederlandse wetgeving en beleidsplannen;
3) het aanbieden van een unieke beleving van het landschap en de streek aan zowel lokale als binnen- en buitenlandse bezoekers.

Samenwerkingsovereenkomst, gesloten op 31 mei 2023
Er is een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen de deelnemende partijen met oog op de erkenning en de verdere grensoverschrijdende samenwerking. Door middel van de overeenkomst verklaren betrokken partners dat zij akkoord zijn met:

1) De inhoudelijke en strategische aspecten, de langetermijnvisie en de doelstellingen, zoals opgenomen in de managementsamenvatting van het kandidaat Landschapspark in bijlage bij deze overeenkomst,
2) Een beschrijving van de Governance van de rechtspersoon die als parkbureau wordt voorgedragen, en de deelname daarin.

Aandachtspunten uit de samenwerkingsovereenkomst zijn:

- Artikel 1.1 Alle partijen hebben het recht om op continue basis hun positie in het samenwerkingsverband te evalueren.
- Artikel 1.2 De erkenning tot landschapspark brengt geen extra verplichtingen of beperkende maatregelen.
- Artikel 1.2 De erkenning zal bij de werking van het parkbureau en uitvoering van het MP en OP nooit afbreuk doen aan de gemeentelijke en provinciale bevoegdheden, opdrachten of autonomie. Het parkbureau houdt bij het vervullen van opdrachten rekening met lokaal beleid, dat volstrekt autonoom wordt gevoerd door de gemeenten en provincies op wiens grondgebied het park gelegen is.
- Artikel 1.5 Partijen engageren zich om in geval van erkenning, het nodige te doen om binnen 6 maanden (met uitstelmogelijkheid van 6 maanden) een parkbureau op te richten en hiervoor mandaat te verlenen aan Provincie West-Vlaanderen.
- Artikel 2.1 In geval van erkenning engageren partijen zich tot het voorzien van een jaarlijkse financiële bijdrage aan het parkbureau (Sluis: 7.999 euro).

<u>Parkbureau</u>
Op 19 oktober 2023 is de Zwinstreek verkozen tot Landschapspark. Zoals in de samenwerkingsovereenkomst is opgenomen en uit het decreet voort vloeit engageren we ons (de partners) om binnen zes maanden (met nog eens zes maanden uitstel) het nodige doen om een parkbureau op te richten. Het parkbureau dient een rechtspersoon te zijn zonder winstoogmerk, aan wie het management van het Landschapspark wordt toegewezen. Er is gekozen om het parkbureau op te richten in de vorm van een BGTS, bijgevoegd vindt u de statuten voor de BGTS.

Statuten
De lokale overheden zijn gemachtigd om deel te nemen aan de oprichting van een parkbureau. Gelet op het grensoverschrijdend karakter van de Zwinstreek, wordt in de overeenkomst voorgesteld om het parkbureau op te richten in de vorm van een Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerkingen (BGTS) conform het Benelu-verdrag van 2014. Voor de BGTS zijn statuten opgesteld met daarin aanvullende bepalingen over de verschillende organen en ook de samenstelling, bevoegdheden en de werking van de organen. De BGTS zal bestaan uit een Algemene Vergadering (12 zetels), een directeur en het dagelijks bestuur met daarnaast het secretariaat, waarin de directeur, projectmanagers (2), een communicatiemedewerker en een administratieve ondersteuner tewerkgesteld worden. Het decreet en uitvoeringsbesluit (Governance) schrijft o.a. voor dat er minimaal 3 zetels beschikbaar gesteld moeten worden aan adviesinstanties. Er is voor gekozen om landbouw, natuur en cultuur/erfgoed elk één zetel te geven, naast de 9 zetels die ingevuld worden door de Provincies en Steden en Gemeenten.

Er worden 4 fte's tewerkgesteld in het parkbureau, waarvan één fte wordt aangesteld op Nederlands grondgebied.

De statuten en de inrichting van het parkbureau zijn nog niet akkoord bevonden door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM, de bevoegde instantie voor de Landschapsparken). VLM maakt bezwaar op de gekozen, eenvoudige structuur voor het parkbureau. Provincie West-Vlaanderen zal namens de partners in overleg gaan met VLM en verwachten hierover een positieve uitkomst. Wij vragen nu alvast goedkeuring

voor de oprichting en de statuten, mocht VLM onverhoopt anders besluiten, dan zal de oprichting van de BGTS niet plaats vinden.

Samenwerking Provincie Zeeland:
Alleen bij goedkeuring door PS van PZ en de raad van gemeente Sluis pas wordt dit besluit bekrachtigd. Als een van de twee niet instemt, dan vervalt het besluit en zullen wij als partners vanuit Nederland niet instemmen met dit voorstel.

Financieel
Met de erkenning komen ook financiële middelen vanuit de Vlaamse overheid beschikbaar van 611.250 euro per jaar, voor de duur van het masterplan (24 jaar). Het grootste deel (2/3 nl. 411.250 euro) van deze middelen dient ingezet te worden om een Parkbureau op te richten en het ter werking stellen van personeel. De overige 200.000 euro is voor investeringen van de projecten in het gebied. Bij het investeringsgedeelte, geldt echter dat dit alleen aan de projecten op Vlaamse grondgebied besteed mag worden en niet op Nederlands grondgebied / in onze gemeente, tenzij er sprake is van een duidelijk grensoverschrijdend project waarbij zowel Vlaams als Nederlands grondgebied betrokken is in hetzelfde project. Aan het investeringsgedeelte betalen we als Nederlandse partner dan ook niet mee. Wel wordt er een jaarlijkse bijdrage gevraagd aan het parkbureau vanuit ons van 7.999 euro.

Meerwaarde
Met de erkenning van de Zwinstreek als Landschapspark dient een formele samenwerking opgezet te worden. De voorgestelde structuur hiervoor (BGTS) biedt mogelijkheden om gemakkelijker grensoverschrijdend samen te werken, zowel financieel als organisatorisch omdat voor het hele gebied dan geldt dat we werken op basis van het Benelux verdrag.

Met de erkenning komen ook financiële middelen vanuit de Vlaamse overheid die ingezet worden om een parkbureau op te richten waarmee 4 fte aangesteld dient te worden om te werken voor BGTS LSP Zwinstreek en projecten tot uitvoering te brengen. Dit zijn personen die de projecten gaan coördineren en ook subsidieaanvragen kunnen doen om investeringen op ons grondgebied ook mogelijk te maken omdat het investeringsbedrag vanuit de Vlaamse Regering niet de grens over mag. Zoals eerder in deze nota is vermeld, komt 1 fte tbv Nederlands grondgebied.

Tevens kan de officiële samenwerking binnen een erkend Landschapspark ons samen met de andere Zwinpartners ook meer gewicht geven als gesprekspartner bij ontwikkelingen.

Daarnaast worden er in de toekomst vanuit de Vlaamse Overheid mogelijk nog aanvullende financiële middelen beschikbaar gesteld voor uitvoering van projecten waar exclusief de erkende Landschapsparken aanspraak op kunnen maken. Het Landschapspark label zou voor de Zwinpartners dan een toegangsticket kunnen zijn tot die extra middelen om te investeren in het gebied.

Tot slot wordt met het label Landschapspark internationaal aandacht gevraagd voor de Zwinstreek. De unieke kenmerken van het gebied worden in de kijker gespeeld. Niet de kust maar juist ook ons achterland staat hierbij centraal. Aandachtspunt hierbij in de uitvoering is wel om hiermee inhoudelijk in te zetten op het verbinden van deze streek met de doelgroep die past bij de streek en de inwoners.

Oostburg 28 mei 2024,

Hoogachtend,

De secretaris, S.I. de Kievit-Minnaert	De burgemeester, mr. M.M.D. Vermue

Bijlage(n):

a. statuten BGTS
b. Masterplan

DE RAAD VAN DE GEMEENTE SLUIS

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. ; 28 mei 2024

gelet op artikel 4:81 Awb;

BESLUIT:

1) Akkoord geven voor toetreding tot het parkbureau;
2) Het Masterplan status te geven met inachtneming van de volgende voorwaarden:
    - Zover dit plan logischerwijs alleen betrekking heeft op het grondgebied van gemeente Sluis en;
    - In overeenstemming met vigerend beleid voor zover dit betrekking heeft hierop, waaronder Krachtig Verbonden.

Sluis, 20 juni 2024

DE RAAD VOORNOEMD,

De griffier,	De voorzitter,
mr. P. T. G Claeijs	mr. M. M. D. Vermue